

## PROTECȚIA INTIMITĂȚII CONVINGERILOR RELIGIOASE ȘI A RELIGIEI ADOPTATE

*Jur. dr. Dragoș PENCA*

### Abstract

*The state has acknowledged the individual's right to keep their religious beliefs and adopted faith private. The law prohibits the collection of any data regarding a person's faith or religion.*

*However, employers are allowed to process employees' personal data (specifically related to adopted religion) for the purpose of granting public holidays and religious holidays. The collection of personal data, including information on individuals' religious beliefs, is permitted for religious organizations for a legitimate reason, with these organizations being considered joint controllers alongside their preaching members.*

**Keyword:** *personal data protection, gdpr, freedom of religious beliefs, religion.*

Statul a recunoscut dreptul persoanei de a nu-și face publice convingerile religioase și credința religioasă adoptată. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că este dreptul persoanei de a nu-și manifesta convingerile religioase, acest lucru implicând dreptul persoanei de a nu fi obligată să dezvăluie apartenența sa ori convingerile sale religioase sau să adopte un comportament din care s-ar putea deduce că are sau nu anumite convingeri religioase, incluzând, dar fără a se limita la, purtarea unor însemne religioase, participarea la unele rugăciuni publice etc. În acest sens, CtEDO afirmă că „autoritățile statului nu sunt libere să intervină în libertatea de conștiință a unei persoane solicitându-i informații despre convingerile sale religioase sau obligându-o să le manifeste”<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Ghid privind art. 9 din Convenția europeană a drepturilor omului, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, s.l., 2019, p. 24.

A se vedea și Cauza *Alexandridis împotriva Greciei*, pct. 38, publicat la [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-85188%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-85188%22]}), accesat la 13.03.2024; Cauza *Dimitras și alții împotriva Greciei*, pct. 78, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=198949&doclang=RO>, accesat la 12.01.2024. A se vedea și LOI n° 2004-228 du 15 mars 2004 encadrant, en application du principe de laïcité, le port de signes ou de tenues manifestant une appartenance religieuse dans les écoles, collèges et lycées publics, <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000000417977/>, accesat la 20.02.2024.

Legea<sup>2</sup> interzice colectarea oricăror date despre credința sau religia unei persoane, cu excepția situațiilor de recensământ aprobat prin lege. Statul interzice inclusiv persoanelor

juridice de drept public sau privat să solicite informații despre credința religioasă sau religia unei persoane. Aceste prevederi legale sunt extrem de necesare într-o societate umană în care încă există resentimente bazate pe diferențe etnice, rasiale sau de convingeri religioase. Este o măsură definitorie a legii pentru protecția individului în fața unor discriminări bazate pe diferențele de convingeri religioase. Aceste norme sunt completate de prevederile Constituției și ale Codului muncii care interzic orice formă de discriminare pe criterii de sex, religie, vârstă, rasă sau etnie, apartenență politică sau orientare sexuală<sup>3</sup>.

Există dezbateri juridice pe tema capacității organizațiilor economice sau religioase de a procesa date personale care vizează credința religioasă a persoanelor<sup>4</sup> ca excepție de la prevederile generale ale Regulamentului european<sup>5</sup>.

### **Prelucrarea datelor în contextul relațiilor de muncă**

Angajatorului îi este permisă prelucrarea datelor cu caracter personal ale salariatului (date referitoare la religia adoptată) în vederea acordării zilelor de

<sup>2</sup> Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, art. 5 alin. (5) și (6), M. Of. nr. 201 din 2014.

<sup>3</sup> Constituția României din 1991, art. 40 – 41, republicată, M. Of. nr. 767 din 2003.

A se vedea și Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art.14, M. Of. nr. 135 din 1994;

Cătălina MITITELU, Mariana RADU, „The European Social Charter (Revised) and the Protection of the Human Rights”, în *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series Volume XIII, Issue 1/2013*, pp. 1593-1598.

<sup>4</sup> Silviu-Dorin ȘCHIOPU, „Aspecte ale prelucrării datelor cu caracter personal care dezvăluie confesiunea religioasă (Aspects of Processing Personal Data Revealing Religious Beliefs)”, în *Revista Română pentru Protecția și Securitatea Datelor cu Caracter Personal* nr. 1/2020, nr. 1/2020, pp. 71-77.

S.D. ȘCHIOPU, „Despre acordarea de către angajatori a zilelor libere pentru sărbătorile religioase anuale”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 12/2019, pp. 16-23;

Emil MOISE, „Discriminarea în educație pe criteriul de conștiință și religie. Mutarea accentului pe interesul superior al copilului”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 12/2017, disponibil la <https://lege5.ro/App/Document/gi3dcnjxgq2a/discriminarea-in-educatie-pe-criteriul-de-constiinta-si-religie-mutarea-accentului-pe-interesul-superior-al-copilului>, accesat 13.03.2024;

S.D. ȘCHIOPU, „Dreptul la ștergerea datelor și dreptul la aducerea ultimului omagiu: a fi uitat sau a fi ținut minte?”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 2/2017, pp. 98-103;

S.D. ȘCHIOPU, „Imposibilitatea ștergerii datelor cu caracter personal privind unele fapte a căror realitate istorică nu poate fi contestată”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 1/2020, pp. 37-43;

Raluca DIMITRIU, „Viața privată a lucrătorului pe parcursul orelor de program”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 9/2019, pp. 1-14.

<sup>5</sup> Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 119 din 4 mai 2016.

sărbătoare legală, precum și a sărbătorilor legale religioase, mai ales atunci când acestea diferă de la o religie la alta<sup>6</sup>. În acest sens, „în scopul îndeplinirii obligațiilor și al exercitării unor drepturi specifice ale persoanei vizate în domeniul ocupării forței de muncă, în măsura în care acest lucru este autorizat de dreptul intern care prevede garanții adecvate pentru drepturile fundamentale și interesele persoanei vizate”<sup>7</sup>, angajatorul are obligația păstrării confidențialității datelor colectate.

### **Prelucrarea datelor de către organizațiile religioase**

Conform Regulamentului european<sup>8</sup>, colectarea datelor cu caracter personal, inclusiv a datelor referitoare la convingerile religioase ale persoanelor este permisă organizațiilor religioase pentru un motiv legal, cu asigurarea unor garanții corespunzătoare de confidențialitate<sup>9</sup>. Organizațiile religioase pot colecta, astfel, date referitoare la membrii prezenți sau trecuți, inclusiv date privind convingerile lor religioase anterioare aderării la organizația religioasă în cauză.

În ceea ce privește colectarea de date cu caracter personal de către organizațiile religioase în cazul persoanelor care nu sunt membre ale respectivelor organizații, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a decis, în cauza C-25/17, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă, Finlanda)<sup>10</sup>, că trebuie să se facă diferența între colectarea în cadrul activităților legitime ale cultelor religioase și motivul legal.

---

<sup>6</sup> A se vedea și Luminița OBACIU, „Timpul de lucru și drepturile aferente”, în *Revista Universul Juridic*, nr. 9, septembrie 2021, pp. 77-94.

<sup>7</sup> *Regulamentul (UE) 2016/679...*, art. 9 alin. (2) lit. b).

<sup>8</sup> *Ibidem*, art. 9, alin. (2) lit. d) coroborat cu Considerentul 55 din Regulament.

<sup>9</sup> Art. 9 alin. (2), lit. d) prevede că: „prelucrarea este permisă atunci când este efectuată în cadrul activităților lor legitime și cu garanții adecvate de către un organism fără scop lucrativ și cu specific religios, cu condiția ca prelucrarea să se refere numai la membrii sau la foștii membri ai organismului respectiv sau la persoane cu care acesta are contacte permanente în legătură cu scopurile sale și ca datele cu caracter personal să nu fie comunicate terților fără consimțământul persoanelor vizate”. Cu toate acestea, Considerentul 55 din Regulament precizează că prelucrarea datelor cu caracter personal de către asociațiile religioase recunoscute oficial se efectuează din motive de interes public. A se vedea și capitolul în care tratăm recunoașterea calității de cult religios a organizațiilor religioase din România și caracterul lor de persoană juridică de drept privat și utilitate publică.

<sup>10</sup> *Hotărârea C-25/17 Jehovah todistajat – Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 10 iulie 2018 – „Trimitere preliminară” – Protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal – Directiva 95/46/CE – Domeniul de aplicare al directivei menționate – Articolul 3 – Colectare de date cu caracter personal de către membrii unei comunități religioase în cadrul activității lor de predicare din casă în casă – Articolul 2 litera (c) – Noțiunea «sistem de evidență a datelor cu caracter personal» – Articolul 2 litera (d) – Noțiunea «operator» – Articolul 10 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, publicat în eur-lex.europa.eu nr. 1 din 10 iulie 2018, disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:62017CJ0025>, accesat la 13.03.2024.

Dacă motivul legal al colectării datelor de către cultele religioase (prin prevederile de organizare canonică, statutară sau regulamentară a cultului), în cazul membrilor și aparținătorilor acestor culte, restrânge capacitatea persoanei de a se bucura de drepturile prevăzute de Regulament, activitățile legitime ale cultului de propovăduire a ideilor și credințelor religioase, recunoscute de constituții, tratate sau legi interne privind libertatea religioasă, nu restrânge capacitatea persoanelor care nu aparțin cultului religios de a se bucura de toate drepturile prevăzute de Regulament, inclusiv dreptul la uitare, ca o manifestare a dreptului la viață privată<sup>11</sup>.

În ceea ce privește colectarea datelor unor alte persoane decât membrii cultelor, spre exemplu în cadrul unor activități evanghelistice, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a stabilit că organizațiile religioase sunt „considerate operatori împreună cu membrii săi predicatori, fără a fi necesar ca respectiva comunitate să aibă acces la date și fără a fi necesar să se fi stabilit că ea a dat membrilor săi orientări scrise sau instrucțiuni referitoare la o astfel de prelucrare”<sup>12</sup> Așa cum afirmam mai sus, prin definirea acestor colectări de date ca fiind realizate în cadrul activităților legitime ale organizațiilor religioase, persoanei vizate i se prezervă toate drepturile prevăzute de Regulamentul GDPR în relația cu operatorul de date, iar operatorului îi revin toate obligațiile legale, de la obligația de informare până la obligația de răspuns și acțiune în conformitate cu solicitările persoanei vizate.

### **Prelucrarea datelor personale de către instituțiile de învățământ**

În România, părinții sau copiii pot solicita unităților de învățământ să studieze religia conform confesiunii lor religioase. În situația în care școala nu poate asigura personal calificat de confesiunea solicitată, se vor lua act de atestatul emis de fiecare cult în parte pentru copiii aparținând acelui cult. În acest caz, unitățile de învățământ vor colecta date cu caracter personal care vizează convingerile religioase ale părinților, tutorilor sau copiilor. Datele colectate vor avea caracterul de confidențialitate impus tuturor datelor personale conform Regulamentului GDPR.

O altă situație în care datele cu caracter personal privind convingerile religioase personale sunt colectate este în cadrul instituțiilor de învățământ universitar în care se organizează cursuri, seminarii sau examene în anumite zile de sărbătoare religioasă. Înalta Curte de Casație și Justiție a decis că universitățile sunt obligate să organizeze examene speciale sau să reprogrameze examenele programate în zile

---

<sup>11</sup> A se vedea și S.D. ȘCHIOPU, „Dreptul la ștergerea datelor și dreptul la aducerea ultimului omagiu: a fi uitat sau a fi ținut minte”.

<sup>12</sup> Hotărârea C-25/17 – *Jehovan todistajat*...

de repaus săptămânal pentru studenții aparținând cultelor religioase legal recunoscute în România, la cererea acestora<sup>13</sup>.

Și în acest caz, instituțiile de învățământ devin operatori de date cu caracter personal care prelucreză date privind religia sau confesiunea religioasă a unei persoane. Și în acest caz, se aplică prevederile Regulamentului GDPR privind confidențialitatea informațiilor prelucrate.

Studiind statutele cultelor religioase din România, am constatat că majoritatea cultelor religioase prevăd un registru al membrilor lor, excepție făcând Biserica Ortodoxă Română care, deși deține un registru al botezurilor și, implicit, al membrilor săi, prevede în Statut numai un Registru al locurilor de veci<sup>14</sup>. Tot cu această ocazie, am aflat că există numai două prevederi statutare care reglementează prelucrarea datelor cu caracter personal de către organizațiile religioase: în cazul Cultului Penticostal al cărui statut prevede că Biserica locală poate transmite în mediul public activitățile care se desfășoară în incinta sa fără a obține un consimțământ de la persoanele vizate, iar înregistrările efectuate de terți în biserică nu pot fi folosite în spațiul public decât cu autorizarea cultului și în cazul Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea care a alocat în anul 2022, cu ocazia revizuirii Statutului de organizare și funcționare<sup>15</sup>, un articol special în care reglementează prelucrarea datelor cu caracter personal al membrilor, aparținătorilor și salariaților.

## Concluzie

Este interzisă prelucrarea oricăror informații referitoare la convingerile religioase ale indivizilor sau referitoare la religia lor. Cu toate acestea, cultele pot prelucra datele cu caracter personal ale membrilor lor în baza unui drept legal. În baza interesului lor legitim, cultele devin operatori de date cu caracter personal în cadrul unor activități specifice, respectând toate drepturile pe care Regulamentul le prevede pentru persoanele fizice. Unitățile de învățământ, unitățile forțelor armate precum și angajatorii pot colecta date cu caracter personal referitoare la convingerile religioase ale indivizilor în vederea asigurării acestora a drepturilor legale privind zilele săptămânale de odihnă, a sărbătorilor religioase anuale sau în

---

<sup>13</sup> Hotărârea nr. 2870/2020, pronunțată în Dosarul 831/45/2017, ÎCCJ, având părți Universitatea de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa” Iași, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea - Conferința Moldova.

<sup>14</sup> Regulamentul Cimitirelor din Biserica Ortodoxă Română, art. 12, Ed. Cancelaria Sfântului Sinod, București, 2020. A se vedea S.D. ȘCHIOPU, „Dreptul de „preempțiune” al moștenitorului concesiionarului unui loc de înhumare”, în Universul Juridic, nr. 1, ianuarie 2017, pp. 36-44.

<sup>15</sup> Statutul de organizare și funcționare al Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România, art. 21<sup>1</sup>, H.G. nr. 399/2008, M. Of. nr. 324 din 24 aprilie 2008, republicat prin Ordinul nr. 55/2023, M. Of. nr. 330 din 20 aprilie 2023.

vederea asigurării dreptului la învățământ religios sau a dreptului la obiecțiune de conștiință, persoana vizată bucurându-se de toate drepturile pe care Regulamentul le prevede.

### Bibliografie Surse

1. *Constituția României din 1991*, republicată, M. Of. numărul 767 din 2003.
2. *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, art.14, M. Of. numărul 135 din 1994.

### Legi, statute, regulamente

3. *Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor*, M. Of. numărul 201 din 2014.
4. *LOI n° 2004-228 du 15 mars 2004 encadrant, en application du principe de laïcité, le port de signes ou de tenues manifestant une appartenance religieuse dans les écoles, collèges et lycées publics*, <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT00000417977/>.
5. *Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE*, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 119 din 4 mai 2016.
6. *Regulamentul Cimitirelor din Biserica Ortodoxă Română*, art.12, Ed. Cancelaria Sfântului Sinod, București, 2020.
7. *Statutul de organizare și funcționare al Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România*, H.G. nr. 399/2008, M. Of. numărul 324 din 24 aprilie 2008, republicat prin Ordinul 55/2023, M. Of. numărul 330 din 20 aprilie 2023.

### Hotărâri judecătorești

8. *Cauza Alexandridis împotriva Greciei*, pct. 38, publicat la <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-85188%22%5D%7D>.
9. *Cauza Dimitras și alții împotriva Greciei*, pct. 78, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text&docid=198949&doclang=RO>.
10. *Ghid privind art. 9 din Convenția europeană a drepturilor omului*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, s.l., 2019, p. 24.
11. *Hotărârea nr. 2870/2020, pronunțată în Dosarul nr. 831/45/2017, ÎCCJ*.
12. *Hotărârea nr. C-25/17 Jehovan todistajat – Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 10 iulie 2018 – „Trimitere preliminară» – Protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal – Directiva 95/46/CE – Domeniul de aplicare al directivei menționate – Articolul 3 – Colectare de date cu caracter personal de către*

membrii unei comunități religioase în cadrul activității lor de predicare din casă în casă – Articolul 2 litera

(c) – Noțiunea «sistem de evidență a datelor cu caracter personal» – Articolul 2 litera (d) – Noțiunea «operator» – Articolul 10 alineatul (1) din *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*”, publicat în eur-lex.europa.eu nr. 1 din 10 iulie 2018, disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:62017CJ0025>.

### Cărți, tratate, articole

13. CORDUNEANU, Ionuț Gabriel, *Neutralitatea religioasă în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*, Ed. Universul Juridic, București, 2018.

14. DIMITRIU, Raluca, „Viața privată a lucrătorului pe parcursul orelor de program”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 9/2019.

15. DURĂ, V. Nicolae, MITITELU, Cătălina, *Principii și norme ale Dreptului Uniunii Europene privind drepturile omului și protecția lor juridică*, Ed. Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2014.

16. MITITELU, Cătălina, RADU, Mariana, „The European Social Charter (Revised) and the Protection of the Human Rights”, în *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series Volume XIII, Issue 1/ 2013*.

17. MOISE, Emil, „Discriminarea în educație pe criteriul de conștiință și religie. Mutarea accentului pe interesul superior al copilului”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 12/2017, disponibil la <https://lege5.ro/App/Document/gi3dcnjxgq2a/discriminarea-in-educatie-pe-criteriul-de-constiinta-si-religie-mutarea-accentului-pe-interesul-superior-al-copilului>.

18. OBACIU, Luminița, „Timpul de lucru și drepturile aferente”, în *Revista Universul Juridic*, nr. 9, septembrie 2021.

19. ȘCHIOPU, Silviu-Dorin, „Aspecte ale prelucrării datelor cu caracter personal care dezvăluie confesiunea religioasă (Aspects of Processing Personal Data Revealing Religious Beliefs)”, în *Revista Română pentru Protecția și Securitatea Datelor cu Caracter Personal* nr. 1/2020, nr. 1/2020.

20. ȘCHIOPU, Silviu-Dorin, „Despre acordarea de către angajatori a zilelor libere pentru sărbătorile religioase anuale”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 12/2019.

21. ȘCHIOPU, Silviu-Dorin, „Dreptul de „preemptiune” al moștenitorului concesionarului unui loc de înhumare”, în *Universul Juridic*, nr.1, ianuarie 2017.

22. ȘCHIOPU, Silviu-Dorin, „Dreptul la ștergerea datelor și dreptul la aducerea ultimului omagiu: a fi uitat sau a fi ținut minte?”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 2/2017, pp. 98-103;

23. ȘCHIOPU, Silviu-Dorin, „Imposibilitatea ștergerii datelor cu caracter personal privind unele fapte a căror realitate istorică nu poate fi contestată”, în *Universul Juridic Premium*, nr. 1/2020.